

Kjøp Bærekraftig seminar 09.03.2022

Viken viser vei... med satsing på sunn, økologisk, bærekraftig mat!

Dette er et av foredragene holdt under seminar den 9. og 10. mars i regi av forsknings- og innovasjonsprosjektet «Kjøp bærekraftig», et prosjekt der forskere og anskaffelsesavdelingen i DFØ skal hjelpe offentlige organisasjoner å kjøpe mat og cateringtjenester mer bærekraftig.

I denne videoen forteller anskaffelsesrådgiver i Viken fylkeskommune Lene Ulleberg om bærekraftsmål og hvordan Viken fylkeskommune satser på sunn, økologisk og bærekraftig mat. Kantineleder fra Eiker VGS Mette Skuterud fra Eiker VGS forteller så om endringer som har skjedd på kantina i Eiker VGS.

Viken fylkeskommune har hatt fokus på bærekraft og FNs bærekraftsmål siden før opprettelsen, og det er stort fokus på bærekraft og bærekraftsmål i den politiske plattformen vi styres på.

Bærekraft har naturlig nok også vært fokus i vår anskaffelsesstrategi, med fokus på miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. FNs bærekraftsmål 4, 8, 9, 11, 12, 13, 16 og 17 begrunner mål og tiltak i anskaffelsesstrategien.

De mest relevante tiltakspunktene for anskaffelse og avtaleoppfølging av næringsmidler:

- *Bestille og stille krav til mindre hyppige leveranser og legge til rette for mer lokalproduksjon i relevante anskaffelser, eksempelvis norske produkter i sesong og kortreist mat.*
- *Fylkeskommunens anskaffelser skal bidra til å redusere matsvinn i hele verdikjeden.*
- *Stille krav til leverandørene om miljøsertifisering og medlemskap i returordning der det er relevant.*
- *Økologiske produkter skal utgjøre minst 30% (fra dagens ca 5%) av anbefalte produkter på sentrale rammeavtaler for næringsmidler (mat- og drikke). Dette målet må sees i sammenheng med ønsket om norske produkter i sesong og kortreist mat og må ikke gå på bekostning av dette. Helsedirektoratets retningslinjer for mat og måltider i videregående skole legges til grunn for hvilke varer som skal anskaffes.*
- *Fortsette gjennomføring av tiltak fra Miljøfyrtårn*
- *Samarbeide med interne kompetansemiljøer som klimaavdelingen og miljøavdelingen, eller eksterne kompetansemiljøer og nettverk.*
- *Kjøpe rettferdig handel-sertifiserte produkter der dette er tilgjengelig*
- *Forbedre skriftlige rutiner for å ivareta respekt for grunnleggende menneskerettigheter, jf. Anskaffelsesloven § 5 og FNs veiledende prinsipper.*
- *Stille krav til dyrevelferd i relevante anskaffelser, jfr Lov om dyrevelferd*

Måleindikatorer:

- *Andel økologiske produkter i næringsmiddelrammeavtaler 30%*

- *Andel omsetning økologiske produkter*

Strategi for helsefremmende skoler

Kollegaer fra avdelingene for kompetanse, folkehelse og klima har jobbet fram Strategi for helsefremmende skoler som bl.a. setter krav til bærekraft og helsefremmende valg i kantinene. De to punktene som gjelder kantinedrift og mat ble også behandlet som egen politisk sak i tillegg til behandlingen av selve strategien.

Vi samarbeidet godt med folkehelse og klima i anskaffelsen av næringsmidler og fikk derfor tips om føringer for strategien før det skulle til politisk behandling. Vi har prøvd å styre anskaffelsen i samme retning, og spilte inn punkter fra endelig vedtak til anskaffelsesstrategien for å unngå motstrid og at også denne skulle dra i samme retning.

Anskaffelse gjennomført i 2021

Vi ønsket å legge til rette for lokale kjøp og stor andel økologiske produkter, men vi syns det var vanskelig. Det var en frykt for at vi ville gjøre oss mindre populære blant tilbyderne og oppnå dårligere priser. Vi hadde flere møter med DFØ om hvordan anskaffelsen kunne legge til rette for lokale kjøp, og var sterkt inspirert av Agders tidligere forsøk på lokale avtaler og tilrettelegging i sentrale rammeavtaler.

Økologi var vektet 15% i alle grupper unntatt Fersk frukt og grønt, og Egg hvor det var vektet 30%.

Helsedirektoratets retningslinjer ble lagt til grunn for hvilke produkter som ble konkurranseutsatt i prisskjemaet.

Det er satt en del krav til bærekraft i kravspesifikasjon og kontraktsvilkår.

Emballasje

Tilbyder skal gjennom kontraktperioden arbeide for å oppnå følgende:

- Sørge for at emballasje enkelt skal kunne separeres for hånd i enkeltmaterialer som kan resirkuleres (for eksempel papp, papir, plast og tekstil hver for seg).
- Øke andelen gjenbrukbar emballasje eller emballasje laget av fornybart og/eller gjenvunnet materiale.

Bærekraftig produksjon og biologisk mangfold

Produkter som leveres på rammeavtalen skal ikke inneholde palmeolje/palmefett.

Leverandør skal kun levere fisk og annen sjømat som er MSC- eller ASC-sertifisert.

Holdbarhet/matsvinn

På leveringstidspunktet skal varene ha god holdbarhet, slik at varene kan brukes som planlagt ved normal produksjonshastighet. Varene skal ikke på noen måte være skadet eller på annen måte være forringet. Leverandøren skal ha gode interne kvalitetssikringsrutiner for å sikre dette. For å unngå matsvinn kan Leverandøren og

Oppdragsgiver gjøre avtale om levering av konkrete produkter med kortere holdbarhet enn hva som er vanlig for produktet.

Rettferdig/økologisk

Det skal tilrettelegges for et bredt utvalg av rettferdigsertifiserte produkter i alle produktgrupper der dette finnes.

Oppdragsgiver vil arbeide for å fremme bruken av økologiske produkter og setter krav til økt økologisk omsetning i avtaleperioden.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å kjøpe varer utenfor rammeavtalen og i henhold til regelverket for offentlig anskaffelser i følgende tilfeller:

- Der oppdragsgivers virksomheter har valørmerking eller sertifiseringsordning, og gjentatte ganger opplever at økologisk og/eller rettferdig produkt ikke leveres når det er bestilt.

Sortiment

Endringer av anbefalte produkter kan foretas inntil to ganger per år på bakgrunn av oppdragsgivers prioriteringer og politiske mål for denne avtalen (f.eks. økonomi, bærekraft, kosthold/næringsinnhold) og/eller hva det til enhver tid selges mest av. Nye anbefalte produkter skal følge samme prisstruktur/prismodell som tilbudte produkter fra prisskjemaet.

Vi på anskaffelsesavdelingen oppfordrer av juridiske/anskaffelsesfaglige årsaker ikke til å handle lokalt/utenfor rammeavtalene, men har lagt til rette for det med et handlingsrom i relevante avtalegrupper.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å kjøpe varer utenfor rammeavtalen og i henhold til regelverket for offentlig anskaffelser i følgende tilfeller:

- Inntil et begrenset volum for det formål å oppfylle Viken fylkeskommunes politiske føringer og deltakernes behov på området. De maksimale volumene som kan holdes utenfor hver enkelt gruppe er definert under 1.2. Omfang i kravspesifikasjonen.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å kjøpe varer av andre leverandører for inntil 15 (og 30%) av totalvolumet for denne gruppen, for det formål å oppfylle Vikens politiske føringer og deltakernes behov på området.